

Subsectoren van multifunctionele landbouw

Agrarisch natuurbeheer

Sinds 1 januari 2016 voeren 40 agrarische collectieven in Nederland het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) uit. BoerenNatuur is de landelijke vereniging van deze 40 collectieven. Agrarische collectieven zijn samenwerkingsverbanden van, door en voor boeren. Samen met hun leden voeren ze het agrarisch natuur- en landschapsbeheer uit. Deze collectieve aanpak vanuit de boeren zelf is uniek in de wereld, en het werkt! Door samenwerking hebben ze meer impact en meer kennis. BoerenNatuur draagt de collectieve aanpak uit binnen Nederland en de Europese Unie vanuit de overtuiging dat deze aanpak bijdraagt aan een landbouw die bodem, klimaat, water, natuur en landschap in de regio versterkt. BoerenNatuur is onder andere betrokken bij het Deltaplan Biodiversiteitsherstel en de Green Deal Natuurinclusieve Landbouw in Groen Onderwijs. In Nederland liggen volop vergroeningskansen, bijvoorbeeld via duurzame marktconcepten of verbetering van de bodemkwaliteit. Boeren kunnen dat niet alleen. Vandaar dat BoerenNatuur en ook de agrarische collectieven intensief samenwerken met o.a. ministeries, provincies, gemeenten, waterschappen, marktpartijen LTO, WNF, onderzoeksinstituten en terreinbeherende organisaties.

Meer weten? www.boerennatuur.nl

Agrarische Kinderopvang

In Nederland zijn er agrarische bedrijven die kinderopvang bieden. Dat varieert van gastouders die op hun boerderij een aantal kinderen opvangen tot bedrijven die er speciaal op ingericht zijn om meer kinderen te ontvangen in een professioneel kinderdagverblijf. Daarnaast zijn er agrarische ondernemers die (evt. naast kinderdagopvang) buitenschoolse opvang aanbieden (BSO). De agrarische kinderopvang onderscheidt zich van de gewone kinderopvangcentra door het feit dat zij opvang bieden binnen een agrarische setting. Bij de opvang van de kinderen maken ze gebruik van de veelzijdige landelijke en agrarische omgeving van hun boerderij en bieden passende activiteiten voor klein en groot. Kinderen komen in contact met de (hobby)dieren van de boerderij, maar ook met de planten in de moestuin etc. De opvang moet voldoen aan de gangbare regels, zoals de Wet Ruimtelijke Ordening en Milieu en overige gezondheids- en veiligheidseisen gesteld aan de kinderopvang. Daarnaast is het dagelijks reilen en zeilen in de kinderopvang ook aan regels gebonden; denk hierbij aan alle bepalingen uit de Wet Kinderopvang.

Meer weten? [VAK – Verenigde Agrarische Kinderopvang](#)

Agrotoerisme

Bij recreatie op de boerderij gaat het zowel om dagrecreatie als verblijfsrecreatie. Voorbeelden van bedrijven met dagrecreatie zijn bedrijven met activiteiten zoals boerengolf of poldersport. Onder verblijfsrecreatie vallen bedrijven met een boerderijcamping, groepsaccommodatie of bed & breakfast (B&B). Er is geen overkoepelende organisatie binnen de sector plattelandstoerisme. Er zijn meerdere organisaties binnen de plattelandstoeristische sector die zich bezig houden met belangenbehartiging. Een aantal bekende organisaties waar recreatieboeren zich bij aansluiten zijn Stichting Vrije Recreatie (SVR) en VeKaBo/ In het Groen.

Meer weten? [Overnachten en ontdekken in het groen - In het groen](#)

Onderzoek naar de potentie van plattelandsvakanties in Nederland:

[Titel van het rapport](#)

Toerisme algemeen (zie ook [Home | NBTC - Nederlands Bureau voor Toerisme & Congressen - NBTC](#) en [Kennisbank - NBTC](#)):

Leefstijlvinder NL doelgroep (inzicht in de leefstijlen van de Nederlandse doelgroep op het gebied van vakantie en vrije tijd) - [Home - Leefstijlvinder](#)

Marketing Google My Business (zet je organisatie op de kaart bij boekers en bezoekers) - [Digitale transformatie in toerisme - NBTC](#)

Customer journey toolkit (inzicht in de klantreis van vakantiegangers) - [Customer journey - Customer journey](#)

Boerderijeducatie

In Nederland wordt er op een groot aantal agrarische bedrijven boerderijeducatie aangeboden. Dit varieert van bedrijven die een rondleiding aanbieden tot bedrijven waar de boerderij een leerlandschap is waarbij de kinderen of jongeren werken aan specifieke leerdoelen. De meest voorkomende vorm van boerderijeducatie is een bezoek van een dagdeel van een groep leerlingen aan een boerderij. Daarnaast bestaan ook initiatieven waarbij een meer intensieve relatie wordt aangegaan, bijvoorbeeld in de vorm van een lesprogramma met terugkerend bezoek. De aangeboden lesprogramma's sluiten aan op de thema's uit het onderwijs. Vaak terugkerende thema's zijn: de groei van planten en dieren, de herkomst van ons voedsel herkennen, gezond voedsel voor mens en dier, de seizoenen, de boer en zijn omgeving, duurzaamheid en klimaat. De uitgewerkte opdrachten sluiten vaak aan bij de reguliere leerdoelen taal, rekenen en wereldoriëntatie. Steeds meer educatieboeren sluiten zich aan bij een regionaal samenwerkingsverband en worden zo ook zichtbaar op de website van het Platform Boerderijeducatie Nederland (BEN). Op deze website staat ook een overzicht van de aangesloten regionale samenwerkingsverbanden.

Meer weten? [Ontdek met jouw klas waar ons voedsel vandaan komt | Boerderijeducatienederland.nl](#)

Zorglandbouw

Zorgboerderijen bieden zorg aan meerdere doelgroepen en in verschillende vormen. Zo komen mensen voor dagbesteding of krijgen hulp om weer aan het werk te komen. Ook is wonen op een zorgboerderij toegenomen en bieden sommige zorgboeren behandelingen aan of logeren. Op de zorgboerderijen komen deelnemers met verschillende achtergronden, o.a. verslaving, geestelijke of lichamelijke handicap, dementie of autisme; er zijn allerlei redenen waarom mensen zichzelf kwijtraken en op afstand van de samenleving komen te staan. Zorgboerderijen bieden al deze mensen een plek om op krachten te komen en een betekenisvol leven te leiden.

Dit is wat iedere zorgboerderij uniek maakt:

1. Huiselijk en persoonlijk

Zorgboerderijen zijn kleinschalig(er) en daardoor persoonlijk, met een charismatische boer(in) aan het roer. Ze bieden een veilige en vertrouwde omgeving die tegen een stootje

kan, weg van de drukte. Boerenverstand staat voorop, nuchter, zonder fratsen en met oog voor iedereen.

2. Natuurlijk ritme

Het dagelijks ritme van de boerderij zet de toon. Dieren en planten dulden geen uitstel of een beurt overslaan. Juist dat natuurlijke en vanzelfsprekende ritme biedt houvast. En vanwege het ritme van de seizoenen, is iedere dag op de zorgboerderij toch net even anders.

3. Buitenleven

Een groot deel van het leven op een zorgboerderij speelt zich buiten in het groen af. Regen of zonneschijn, het werk gaat door. Meedraaien op een boerderij houdt je in beweging en brengt een bloes op de wangen.

4. Handen uit de mouwen

Op een zorgboerderij doe je nuttig werk dat je mogelijkheden aanspreekt. Niet te veel denken, gewoon lekker aan de slag. Er is altijd een passend klusje paraat en dat geeft frisse energie.

5. Goed eten

Op de boerderij houden we van gezond en gezellig eten. Ingrediënten komen vers en onbewerkt van het land, we bereiden maaltijden met elkaar en nemen de tijd voor gesprekken.

Meer weten? [Federatie Landbouw en Zorg](#)

Boerderijverkoop

Boerderijverkoop is de directe afzet van een boer aan consumenten, catering, instellingen of horeca. Tussen de twee uiterste vormen van boerderijverkoop, van een simpel stalletje langs de weg tot een luxe boerderijwinkel, zitten vele gradaties. Het gaat altijd om directe verkoop van boer of tuinder aan de consument. De boer of tuinder vult daarbij zijn producten vaak aan met die van collega's. Ook de verkoop op de boerenmarkt of via een webwinkel waarbij eigen producten worden verkocht en aan huis geleverd worden zijn manieren waarop de boer zelf de consument kan bereiken. In de afgelopen jaren is een nieuwe generatie boerderijwinkels ontstaan; professioneel, klantgericht en met een breed assortiment. Een voorbeeld daarvan is de Landwinkelcoöperatie met winkels in heel Nederland. Streekproducten en boerendelicatessen zijn belangrijk voor boerderijwinkels met als doel een totalassortiment voor de klant te creëren. Voor alle ondernemers geldt dat ze zich focussen op het verhaal achter de producten en de binding met de streek. Verder onderscheiden bedrijven zich door het gebruik van pure producten, minimale toevoegingen en daardoor een betere smaak/ kwaliteit.

Meer weten? [AVN | Voor de groente- en fruitspecialist](#) (Ambachtelijke Versdetailhandel Nederland, ook voor boerderijwinkels)